

32

Εγγραφή

Εν Αθήναις τῆς 29ῆς Ἰουνίου 1974

Ἀριθ. Πρωτ. ΥΟΙ - 397

(Κύριε Πρωθυπουργέ)

Ότε ἀνέλαβον τὸ Ὑπουργεῖον Ἐξωτερικῶν ἔσχον τὴν τιμὴν νὰ δηλώσω εἰς τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας καὶ εἰς τὸν κ. Πρωθυπουργόν ὅτι ἐφ' ὅσον ἡ Ἐνωσις δὲν εἶναι τὸ γε νῦν ἔχον δυνατὴ, ἡ μόνη ἐπιβαλλομένη πολιτικὴ εἶναι ἡ παραδοχὴ ἀνεξαρτήτου Κυπριακοῦ Κράτους καὶ ἡ τῆς ἐπιδίωξης λύσεως τῶν διαφορῶν μεταξὺ Ἑλληνο-Κυπρίων καὶ Τουρκο-Κυπρίων διὰ τῶν ἐνδοκυπριακῶν συνομιλιῶν.

Ἐνωσις σήμερον δὲν εἶναι δυνατὴ λόγῳ τῆς πρὸς αὐτὴν ἀκρας ἀντιθέσεως ὅχι μόνον τῆς Τουρκίας καὶ τῆς Ἀγγλίας ἀλλὰ καὶ τῶν δύο ὑπερδυνάμεων, ἰδίᾳ δὲ τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως. Ἐπομένως μέχρις ὅτου τὰ διεθνή δεδομένα μεταβληθῶν ἐπιδίωξις τῆς Ἐνώσεως οὐκ ὀδήγει εἰς ἐθνικὴν περιπέτειαν ἀνυπολογίστων συνεπειῶν.

Ἡ ΕΟΚΑ-Β ἔχει μὲν ὡς σύνθημα τὴν "Ἐνωσιν", ἀλλ' ἀποτελεῖται εἴτε ἀπὸ πρόσωπα ἀγνῶν προθέσεων, μὴ δυνάμενα νὰ ἀντιληφθῶν τὴν πραγματικότητά καὶ διὰ τοῦτο ἐπικίνδυνα, εἴτε ἀπὸ "εὐρυεῖς" οἵτινες ἂν καὶ ἀσφαλῶς ἀντιλαμβάνονται τὸ ἀνέφικτον τῆς Ἐνώσεως χρησιμοποιοῦν ἰδιότελῶς τὸ ἱερὸν τοῦτο σύνθημα ἀλλὰ καὶ τὴν Ἑλλάδα

./.

Κύριον
Ἀδαμάντιον Ἀνδρουτσόπουλον
Πρωθυπουργόν τῆς Ἑλλάδος
Ἑ ν ι α θ ῶ α

ώς μοχλόν με μόνην επιδύωειν νά καταλάβουν τήν εξουσίαν καί νά συνεχίσουν, μή συνήμενοι νά πράξουν άλλωστε άλλως, τήν πολιτικήν της σημερινής Κυβερνήσεως.

Κατά τήν πιροθσαν περίοδον ή 'Ελληνική πλευρά κατάρθωσεν ήμεταλλευομένη καταλλήλως τίς έκ της τουρκικής ήδιαλλαξίας όφειλόμενα όφίληματα της Τουρκίας νά μειώσθ εις μέγιστον βαθμόν τίς δυσμενή άποτελέσματα των συνθηκών Συρρίχης καί Λονδίνου, έλέγχουσα άνευ τουρκικής άναμείξεως τό 97% περίπου της Ήθου έναντι τοϋ 3% εις ό είναι έγκλωβισμένος ώρισμένος όρισμός Τούρκων. 'Η πολιτική των ένδοκυπριακών συνομιλιών ως γνωστόν έχει σκοπόν τήν κατήργησιν καί αύτοϋ τοϋ 3% διό της έξαρτήσεως των Τουρκικών θυλάκων.

"Ινα καταστή δυνατό ή πραγματοποιήσις της άνωτέρω πολιτικής καί νά παραμείνη ή Ήθός υπό έλληνικών έλεγχον όσον νά εξασφαλισθ ή ομαλή κατάστασις έν Κύπρω ήτις σήμερα άπαικείται υπό έμφυλίου συρρίξεως. 'Επομένως όσον πρωτίστως νά άσφαλισθον αί δύο παρατάξεις άρχης γιγνομένης από τοϋς παρακρατικούς.

"Ήθ, ήσκησai ίσχυρι κίσειν τόσον επί τοϋ 'Αρχιεπισκόπου ίνα άσφαλισθον καί διαλυθθον οι παρακρατικοί, όσον καί επί της ΒΟΚΑ-Ε ίνα αύτη πολιτικοποιηθ τόν άγώνα της ούτως ώστε αί δύο μερίδες νά μή είναι πλέον ένοπλοι παρατάξεις άλλά κόμματα πολιτικά ήπιδιώκοντα τοϋς σκοπούς των δι' ειρηνικών μέσων καί έναλλασσόμενα πιθανώς εις τήν εξουσίαν, καί τοϋτο, έπιτρέψατέμμου νά τό υπογραμμίσω, άνεψ άναμείξεων ή έπεμβάσεων της 'Ελληνικής Κυβερνήσεως πλόν άπολύτως έξαιρέτων καί έπιμενδώνων διό τό "Εθνος περιπτώσεων ήτοι μόνον έξαιρετικώς.

Αί πιστικαί αὐταί συστάσεις προσέκρουσαν εἰς ἀπόλυτον ἀρνησιν τῆς ΒΟΚΑ-Β, ἥτις ἀπορρίψασα τὴν ἀμνηστευσιν ἦν προσέφερεν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἐπινέλαβεν σφοδρότερον τὴν ἐνοπλον δράσιν τῆς. Ἐξ ἄλλου ὁ Ἀρχιεπίσκοπος καθυστέρησεν τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ πιστικῶς ὑποβληθέντος ὑπ' ἑμοῦ αἰτήματος ἐν ὀνόματι τῆς Κυβερνήσεως ἀφοπλισμοῦ τῶν παρακρατικῶν. Ἐπαναληφθείσης δυστυχῶς τῆς δράσεως τῆς ΒΟΚΑ-Β ὁ Ἀρχιεπίσκοπος εὐρέθη πλεον εἰς δύσκολον θέσιν διὰ τὰ ἄβυσθ μέτρα πρὸς διάλυσιν καὶ ἀφοπλισμὸν τῶν παρακρατικῶν ὡς εἶχεν ρητῶς ὑποσχεθῆ ἡμῖν καὶ εἶχεν ἄλλωστε καὶ διακηρύξει δημοσίᾳ.

Ἡδὴ αἱ Ἀθήναι κλιτηγοροῦνται εὐθέως ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ὡς στηρίζουσαι καὶ καθορθοῦσαι τὴν ΒΟΚΑ-Β καὶ δὴ μέσῳ στελεχῶν τῆς Ἐθνοφρουρᾶς καὶ παραγόντων ἐν Ἀθήναις.

Διεμήνυσα πιστικῶς πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον διὰ τοῦ κ. Κρανιδιώτη νὰ μὴ προῆλθῃ εἰς δημοσιεύσιν τῶν στοιχείων τῶ ὅπου κατ' αὐτὸν ἐνοχοποιοῦν ἀνωπίτους Ἑλληνικῆς λειτουργίας, ἀλλὰ νὰ ἀνακοινώσῃ τὰ στοιχεῖα ταῦτα δι' ἑμοῦ ἐμπιστευτικῶς ἢ καὶ κρινῇ ἡ Κυβέρνησις.

Πάντως ἀποστολὴ τῆς Ἐθνοφρουρᾶς δεῖν νὰ εἶναι ἀποκλειστικῶς ἡ ὑπερσίσεις τῆς κήσου κατὰ ἔξωθεν ἐπιβουλήν καὶ νὰ ἀποτελῇ παράγοντα ὁμαλότητος καὶ τὸν ὄψεως τοῦ ἑλληνικοῦ φρονήματος τῶν Κυπρίων στρατιωτῶν. Ἐπομένως ἡ Ἐθνοφρουρὰ δεῖν νὰ ἀπέχῃ αὐστηρῶς ἀπὸ πάσης ἀναμείξεως εἰς τὰς ἐσωτερικὰς Κυπριακὰς διενέξεις. Δεῖν ἐπίσης οἱ Ἑλληνες ἀξιωματικοὶ οἱ ὑπηρετοῦντες εἰς τὴν Ἐθνοφρουρὰν νὰ ἀπέχουν οἰσδόηκτε ἐνεργείας δυναμμένης νὰ θεωρηθῇ ὡς εὐνοῦσης τὴν μίαν ἢ τὴν ἄλλην παράταξιν ἔχοντες βεβαίως μόνον τὴν εὐχέρειαν νὰ ἀναφέρουν εἰς τὴν ἱεραρχίαν ἀπορρήτως, τὰς ἀπόψεις των, ὅπου εἶναι καὶ χρήσιμον.

Δεν επίσης να ληφθούν μέτρα ώστε να παρεμποδισθή πάλι δε 'Αθηνών ενίσχυσις των 'Ευδάλων πειρατήσεων, πώς δε ιδιότης εἴτε ἐν Κύπρῳ εἴτε ἐν 'Αθήναις ἐνεργῶν κατὰ τρόπον ἀντίθετον πρὸς τὴν Κυβερνητικὴν πολιτικὴν νὰ ἐξουδετερωθῶσι.

Πῶν θέμα ἀφορῶν εἰς τὴν ἐν Κύπρῳ κατάστασιν καὶ τὸν χειρισμὸν ἐπὶ μέρους ζητημάτων (εἴτε πολιτικῶν εἴτε στρατιωτικῶν) δεῖν νὰ ὑπάρξει εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ Ἰπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν ὅστις εἶναι ὁ ὑπεύθυνος διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς πολιτικῆς ὡς αὕτη εἴ καθορίζεται ὑπὸ τῆς Ἑθνικῆς Κυβερνήσεως, ἐναντι Κράτους ἀνεξαρτήτου ἔστω καὶ ὁμοεθνούς.

Τὸ Ἰπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν, ὡς εἰκὸς θέλει συμβουλευεταί τὸ Ἰπουργεῖον Ἑθνικῆς Ἀμύνης ἐφ' ὅλων τῶν θεμάτων, ἅτινα ἄπτονται τῶν ἀρμοδιοτήτων τοῦ Ἰπουργοῦ τούτου.

Ἐξ ἄλλου ἐδημιουργήθη ἐν Κύπρῳ ὁρεῖα ἔντασις τῶν σχέσεων μεταξύ Γ.Β.Ε.Φ καὶ Κυπριακῆς Κυβερνήσεως. Δὲν ἐπιθυμῶ νὰ καταλογίσω τὰς εὐθύνας ἀλλὰ πάντως φρονῶ ὅτι δὲν ἦτο δόξατος ἡ ἀποφυγὴ τῆς ἐξότητος καὶ ἡ δημιουργία ἐντυπώσεως πρὸς τὸν Μακαρίω ὅτι ἡ Ἐθνοφρουρὰ ἐπιδιώκει τὴν ἀνατροπὴν του.

Σημειωτέον ὅτι, τὸ γε νῦν ἔχον, ἀνατροπὴ τοῦ Μακαρίου, ἀποτελοῦσα ἐκτροπὴν ἀπὸ τῆς συνταγματικῆς πλαίσιος τῆς Κύπρου, εἴ ἐπιφέρῃ ὄχι μόνον ἰσχυρὰν ἀντίδρασιν τῆς Τουρκίας ἀλλὰ ὡς ἀφῆκεν ἡμῶν αἰσῶς νὰ ἐνοησοῦμεν ὁ ἐνταῦθα Σοβιετικὸς Πρέσβυς, ἀκόμη καὶ δυναμικὴν - δηλονότι στρατιωτικὴν - ἐπέμβασιν τῆς Β.Σ.Ε.Δ.

Πρός άποφυγήν τολούτης έπαμβόσεως, καί άνναμετρή-
σεώς της μέ τήν Μόσχαν όδον νά άνναμένηται ίσχυροτάτη έφ'
ήμϊν πείσεις της Ούασιγκτϊνος ίνα άποκαταστήσωμεν τήν προ-
τέραν κατάστασιν. Ένώ δέ θά έχωμεν ώσοσι έπιχειρήματα είς
τούς Τούρκους νά έπαμείνουν είς τά έσωτερικά της Κύπρου
κατά τό ήμέτερον παράδειγμα, θά άνναγκασώμεν ύπό τήν διεθνή
πίεσιν, καί θά τϊν ύπερβυθίσωμεν, νά ύποχωρήσωμεν μέ άπώλειαν
δικαιωμάτων καί γούτρου άνεπανόρθωτον.

Θεωρώ καθήκον μου όμως νά προσέδω ύτι τήν έν γενι-
καίς γραμμαίς διαγραφείσιν άνωτέρω πολιτικήν ταύτην γραμμήν
της Κυβερνήσεως προσεκήθησα νά έφαρμόσω άσ'ής άνέλθω τον
Υπουργείον τϊν Έξωτερικών. Πλήν όμως παρά τό ότι είχεν
έγκριση ή πολιτική αύτη, περιστάματα είς έκδηλώσεις όπως
π.χ. ή έγγραφή συνθημάτων είς τούς τοίχους της Πρωτευού-
σης καί είς έπίσημους έμφανίσεις συλλόγων καί άλλων ένεν
ούδεμιός άντιδράσεως τϊν άρμόδιων άρχϊν καί τό πρόσχημα ό-
περ δέν είναι δυνατόν νά γίνη πιστευτόν ότι τά άρμόδια κρα-
τικά όργανα άδύνατοθν νά προλάβουν ή νά καταστρέψουν τολ-
ούτου είδους εκδηλώσεις καί τοϋτο παρά τό ότι είσσηγήθη
πιστικώς κ. Πρωθυπουργέ, τήν άληθιν τϊν άπικριτήτων κατα-
σταλτικών μέτρων. Τοϋτο θά ήδύνατο νά έρνητευθί ές ύπερβίς
όδο πολιτικών έναντι της Κύπρου.

Παρά τής έν τϊ άνωτέρω ανόδημι έπιπεπλημμένος εί-
σηγήσεις μου προς πΐσιν κατεύθυνσιν εύρέθην ή ένάπειον άρνή-
σεως ή ένάπειον έπαμροτερίζουσας σιδήσεως.

Υπό τούς όρους τούτους κ. Πρωθυπουργέ δέν δύναμι
νά έπιμείζωμαι τής εύθύνας αίτινες συνεχώς προκόπτουν εκ τϊν
ένεργειϊν παραγόντων οΐτινες είναι έννοι προς τήν έπίσημον
έξωτερικήν πολιτικήν της Έλλάδος καί τήν άντιστρατεύονται
καί παρακαλώ Υμϊς όπως άποδεχθίτε τήν παραίτησίν μου.

(Μετά πλείους τμης καί φιλικϊν κρίσεϊν)

Έπίτερος)

ΣΗΤΙΟΣ ΤΕΤΕΝΣΕ